

Шевчук А.В.

аспірант,

*Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

**ДИВЕРСИФІКАЦІЯ РЕЛІГІЙНИХ
АВСТРАЛІЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ
НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Визначальною особливістю, яка характеризує процес трансформації системи шкільної освіти Австралійського союзу за останні два десятиліття, стала диверсифікація релігійних закладів освіти. Якщо до 1980-х років близько 90% учнів, які відвідували школи недержавного сектора, належали до двох основних християнських конфесій – Католицької та Англіканської, то у 2006 році ця частка знизилася до 70% через навчання учнів у ісламських школах та освітніх закладах, створених іншими християнськими конфесіями насамперед протестантського напрямку. Ставимо за мету у цьому дослідженні охарактеризувати історію розвитку релігійних шкіл Австралії та з'ясувати основні

чинники, які призвели до зміни конфесійного ландшафту та появи новостворених релігійних шкіл на початку XXI століття. Вважаємо, що австралійський досвід можна застосувати для українського сьогодення в умовах розвитку нової української школи, яка має відповідати потребам демократичного суспільства.

Варто зазначити, що молода колонія Нового Південного Уельсу на початку свого існування з повною відповідальністю поставилася до освіти молодих людей, незважаючи на важкі умови проживання [1, с. 31], тому перша школа на Австралійському континенті була заснована відразу після поселення, а саме у 1789 році, адже разом із 1500 дорослими на материк прибуло 50 дітей. Надалі особливу зацікавленість та активність у створенні закладів освіти проявляла Англійська церква, а школи, керовані іншими конфесіями, поступово почали з'являтися в наступні десятиліття. Саме релігійні школи залишалися основними провайдерами шкільного навчання до 40-х років XIX століття, а спроби створити неконфесійні громадські заклади освіти для всіх учнів були засуджені Католицькою та Англійською церквами. Незважаючи на таке протистояння громадські школи збільшували свою присутність на освітньому ландшафті, тому в австралійських колоніях середини XIX століття була встановлена дуальна система, яка включала релігійні та урядові школи, а уряди допомагали в фінансуванні обох типів закладів.

Запровадження масового шкільного навчання у державних школах було поступовим процесом, який досяг свого логічного завершення разом із прийняттям Закону 1880 року, котрий встановив обов'язкову загальну початкову освіту в державних школах, що фінансувалися урядом [2]. Упродовж цього періоду недержавні школи були позбавлені урядової фінансової підтримки у всіх австралійських колоніях: Південній Австралії (1851), Тасманії (1854), Вікторії (1873), Квінсленді (1880), Новому Південному Уельсі (1882) та Західній Австралії (1895).

Як наслідок, у 80-х роках XIX століття кількість державних шкіл зросла втричі, тоді як церковні заклади зменшили кількість своїх учнів майже на чверть. Освітні системи конфесійних шкіл продовжували існувати, але державне навчання стало основним в австралійській системі освіти. Протягом майже століття політика відмови від прямої державної допомоги неурядовим школам підтримувалася урядами всіх рівнів.

Ситуація змінилася на початку 1960-х років, коли федеральний уряд розпочав надавати гранти як державним, так і неурядовим організаціям на наукову та освітню діяльність. Це рішення спричинило зміни у ставленні до державної допомоги приватним закладам освіти, а урядова фінансова підтримка недержавних шкіл стала нормою для Австралійського союзу. Нарешті, урядом Джона Ховарда (1996–2007) було ініційовано та запроваджено дві важливі зміни [3, с. 2]: скасування у 1996 році обмежувальних вимог держави щодо відкриття нових шкіл, що полегшило процес створення приватних закладів освіти; впровадження у 2001 році нової системи фінансування недержавних шкіл, що дозволило приватним закладам отримати значне збільшення фінансування. Саме ці дві реформи дали змогу створити відносно недорогі недержавні заклади, переважно ісламські та християнські школи, засновниками яких стали у тому числі релігійні конфесії. Ці школи були швидко заповнені дітьми із сімей, які раніше не мали фінансової спроможності оплачувати навчання у приватних закладах освіти.

Отже, у результаті нашого дослідження розвитку австралійської освіти відзначаємо зміни у взаємодії держави та релігійних конфесій у контексті шкільної освіти, які полягають спочатку в існуванні дуальної форми системи освіти, потім у відсутності державної зацікавленості та фінансової підтримки релігійних шкіл, а згодом у відновленні продуктивного співіснування державних шкіл та освітніх закладів, заснованих релігійними організаціями. Звертаємо увагу на сучасну підтримку релігійної освіти урядом Австралійського союзу та створення відповідних умов для розвитку приватних закладів освіти, прийняття відповідних законів, які призвели до збільшення кількості учнів у новостворених релігійних школах як відображення загальної зацікавленості австралійського суспільства в їх діяльності. Вважаємо цей досвід актуальним для України, на сучасному етапі розвитку якої створено можливості щодо відкриття та отримання ліцензії для приватних шкіл, засновниками яких є релігійні конфесії, а також виділено державну субвенцію для закладів освіти, незважаючи на форми власності.

Список використаних джерел:

1. Cleverley, J. The first generation: school and society in early Australia. Sydney University Press, Sydney. 1971. 168 p.

2. Wilkinson, I. State aid to non-government schools. Dictionary of Educational History in Australia and New Zealand: 2013. 5 p. URL: <https://dehanz.net.au/wp-content/uploads/2013/12/State-aid1.pdf>.

3. Buckingham, J. The rise of religious schools. Centre for Independent Studies, St. Leonards. 2010. 32 p.